GROENE ARABESK

aan: College van gedeputeerde staten van Zuid-Holland
Postbus 90602
2509 LP
Den Haag
email: zuidholland@pzh.nl

betreft: HANDHAVINGSVERZOEK pesticiden bij teelten

ons kenmerk: m22446

datum: 8 mei 2026

namens: Stichting, KvK-nummer
Stichting Mobilisation for the Environment, 90298233
Stichting Natuurbeschermingswacht, 41019696

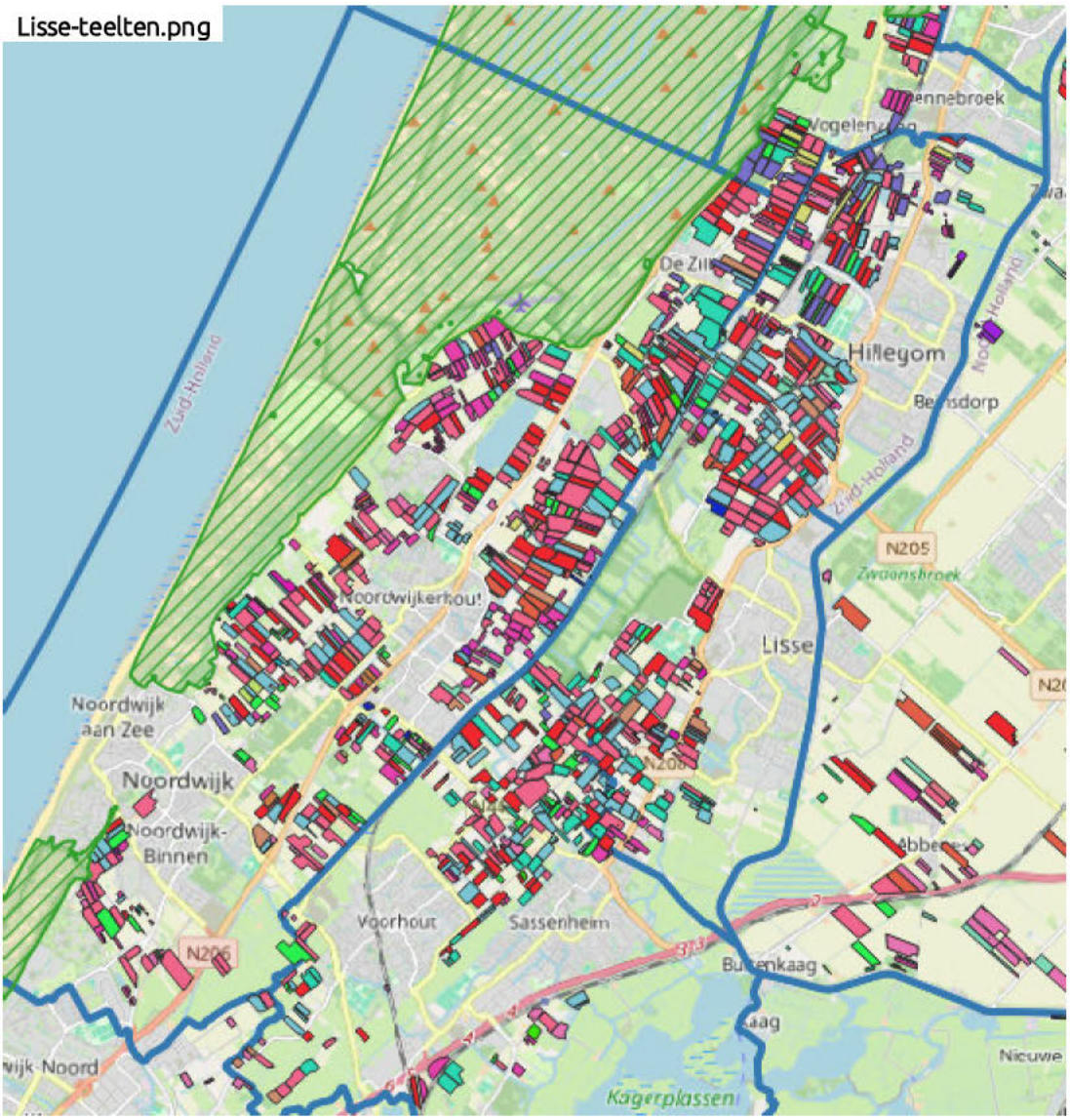
door: **gemachtigde & correspondentieadres**:
Groene Arabesk, kvk 63118394
[redacted]
Zuiderdijk 21
1606 MG Venhuizen
[redacted]

Geacht college,

Namens verzoekers verzoek ik om handhaving op basis van Habitatrichtlijn artikel 6 leden 2 en 3. Op een aantal te noemen percelen is sprake van het voorbereiden en uitvoeren van projecten (teelten) die niet passend beoordeeld zijn, terwijl zij wel mogelijk significante effecten kunnen hebben op Natura 2000-gebieden. In elk geval voor het gebied Kennemerland-Zuid, terwijl dergelijke effecten voor elders gelegen gebieden evenmin kunnen worden uitgesloten. Voor een opsomming met de percelen waar dit handhavingsverzoek op ziet wordt verwezen naar twee datasets. De twee datasets worden naar voren gebracht op elk twee verschillende manieren:

- als extern bestand, machineleesbaar elk perceel op een eigen regel
- als tekst in dit handhavingsverzoek met spatie als scheidingsteken

In aanvulling op bovenstaande zijn hieronder geografische verbeeldingen weergegeven, waarbij duidelijk wordt dat een gebied met zeer bestrijdingsmiddelen-intensieve teelten dichtbij het Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid ligt.

Significante effecten

Significante effecten zijn niet uitgesloten omdat voor dergelijke projecten:

- bestrijdingsmiddelen toegepast worden
- pootgoed geplaatst wordt met bestrijdingsmiddelen in het pootgoed
- grondwater of oppervlaktewater onttrokken wordt
- materieel ingezet wordt met als gevolg emissies van stikstof
- aanleg en gebruik drainage

Omvang projecten

Omdat er mogelijk sprake is van meerdere initiatiefnemers, die verschillende teelten hebben, kan er sprake zijn van meerdere projecten. Dit handhavingsverzoek ziet op al die projecten.

Het is mogelijk dat de initiatiefnemers op andere locaties dan op de genoemde percelen ook andere onderdelen van hun project uitvoeren. Die onderdelen vallen binnen de projectgrens als bedoeld in de Habitatrichtlijn van de projecten van de initiatiefnemers. Zie eventueel ook ECLI:NL:RBNNE:2025:3969. Die zaak ziet op handhaving inzake initiatiefnemers.

Andere onderdelen kunnen zijn andere teelten, bijvoorbeeld van andere gewassen, of het voorbereiden van teelten zoals het onderdompelen van pootgoed in bestrijdingsmiddelen. Het kan ook gaan om het nabewerken van teelten, zoals wassen.

Dit handhavingsverzoek kan dus zien op meerdere projecten van meerdere initiatiefnemers. Wij verzoeken om de gevolgen voor Natura 2000 te bezien "in combinatie met andere plannen of projecten". Dus om alle projecten waar de genoemde percelen onderdeel van zijn, zowel in onderlinge combinatie als in combinatie met andere projecten te beoordelen.

Mogelijk is er nog geen sprake van daadwerkelijke teelt, maar slechts van voorbereidingen van dergelijke teelten. Een dergelijke voorbereiding maakt onderdeel uit van de projecten waar dit handhavingsverzoek op ziet. Voor zover naar uw oordeel nog geen aanvang zou zijn gemaakt met een of meer projecten, wordt u verzocht dit verzoek als een preventief handhavingsverzoek te zien.

Toelichting

Er kan niet met zekerheid worden uitgesloten dat dergelijke projecten gevolgen kunnen hebben op de instandhoudingsdoelen van de nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Derhalve is het uitvoeren van deze teelt in de nabijheid van Natura 2000-gebieden vergunningplichtig, zie uitspraken:

- ECLI:NL:RBNNE:2021:2483
- ECLI:NL:RBNNE:2024:4141
- ECLI:NL:RVS:2025:1428.

Toelichting bestrijdingsmiddelen

Bij genoemde projecten worden zeer regelmatig bestrijdingsmiddelen toegepast. Uit metingen is gebleken dat deze bestrijdingsmiddelen zich verspreiden, danwel kunnen verspreiden tot in Natura 2000-gebieden, zowel voor als na toepassing, door bijvoorbeeld uitspoeling, afspoeling, verwaaiing, verdamping en regen.

Artikel 6 lid 3 niet toegepast

Omdat er geen vergunning is, geen voortoets of passende beoordeling is doorlopen, valt niet met zekerheid uit te sluiten dat er door de uitvoering van de projecten sprake is van mogelijk significante effecten. Ten onrechte is artikel 6 lid 3 van de Habitatrichtlijn niet toegepast.

Alle aspecten

Uit rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie blijkt dat een passende beoordeling moet zien op alle aspecten van een project. Aan een voortoets worden dezelfde eisen gesteld.

Artikel 6 lid 2 beoogt hetzelfde beschermingsniveau als artikel 6 lid 3 van de Habitatrichtlijn, dus eveneens dit artikel is van toepassing bij een handhavingsprocedure op basis van artikel 6 lid 2 van de Habitatrichtlijn.

Het begrip 'alle aspecten' moet ook ten minste alle andere aspecten omvatten die samenhangen met het uitvoeren van een teelt die mogelijk significante effecten hebben. Te denken valt aan:

- emissies van stikstof door gebruik landbouwvoertuigen voor onder andere frezen, cultiveren, ploegen, planten, stuifbestrijding, koppen, mest strooien, spuiten, beregenen, rooien, woelen en transport en door dieselaandrijving van pompen voor beregening

- wateronttrekking
- PFAS in de gebruikte middelen

De punten in de opsomming hierboven worden hierna verder per onderdeel toegelicht.

Emissies van stikstof

Dat het uitvoeren van een project lelieteelt een significante hoeveelheid stikstofemissie kan veroorzaken blijkt uit onderstaande:

"*Voor de resultaten van de AERIUS berekening zie bijlage V. De uitkomsten van deze berekening is dat er een depositie van 2,37 mol/ha/jaar is op het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden Reggegebied.*"

De provincie Overijssel constateerde dit in de zaak ECLI:NL:RBOVE:2024:2943, een handhavingsverzoek lelieteelt. Het citaat is afkomstig uit het volgende document:

https://div.metenweten.nl/misreader/imgcms/MW-files/2022-04-14-rapportage-2022-03-10-handhavingsverzoek-lelieteelt.pdf

Nu is die constatering uiteraard niet van toepassing op elk project, maar een voorbeeld van een teelt met een depositie van 2,37 mol/ha/ jaar is wel een krachtige indicator dat de passende beoordeling voor projecten, als waar het handhavingsverzoek op ziet, ook moet zien op stikstofemissies.

Wateronttrekking

Indien er sprake is van (grond)wateronttrekking, dan dient dat ook passend beoordeeld te worden, omdat wateronttrekking een drukfactor kan zijn.

Uit rechtspraak van het HvJEU volgt dat de bewijslast niet bij appelant ligt en dat bij een passende beoordeling alle aspecten van een project beoordeeld moeten worden. Van rechtswege volgt daarom de verplichting om onderzoek te doen naar al die aspecten. Niet aangetoond hoeft te worden of er waar er sprake is van wateronttrekking. Het is aan het college om uit te sluiten dat er geen aspect buiten de beoordeling blijft. Dit volgt uit rechtspraak van het HvJEU inzake de eisen aan een passende beoordeling. C-411/17, ECLI:EU:C:2019:622, België, "*Inter-Environnement Wallonie en Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen*" onder punt 120"

"*Voorts brengt **een passende beoordeling** van de gevolgen van een plan of project voor een beschermd gebied mee **dat alle aspecten van dit plan of project die op zichzelf of samen met andere plannen of projecten** de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied in gevaar kunnen brengen, voordat goedkeuring wordt verleend voor dat plan of project, op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake moeten worden bepaald. De bevoegde nationale instanties geven slechts toestemming voor een activiteit in het betreffende gebied wanneer zij de zekerheid hebben verkregen dat deze activiteit geen schadelijke gevolgen heeft voor de natuurlijke kenmerken van dat gebied. Dat is het geval wanneer er wetenschappelijk gezien redelijkerwijs geen twijfel meer over bestaat dat dergelijke gevolgen uitblijven (arrest van 7 november 2018, Holohan e.a., C-461/17, EU:C:2018:883, punt 33 en aldaar aangehaalde rechtspraak).*"

Artikel 6 lid 3 van de Habitatrichtlijn beogen een zelfde beschermingsniveau bij artikel 6 lid 2 (handhaven/verbodsbepaling) als bij artikel 6 lid 3 (toestemming). Het is dus aan de lidstaat om alle aspecten te beoordelen.

Drainage

De bewijslast hiervoor ligt niet bij appellant. Hiervoor is het relevant om te verwijzen naar de eisen welke het Hof stelt aan een passende beoordeling en de uitleg van de Rechtspraak inzake het naar voren brengen van twijfel inzake de te verkrijgen zekerheid dat er geen significante effecten optreden. Zie hiervoor: ECLI:NL:RBNNE:2024:882:

"*Wat er verder ook zij van de dubbele rol als gemachtigde en deskundige van Van Uffelen, in het onderhavige geval heeft Van Uffelen* ***concrete aanknopingspunten voor twijfel*** *naar voren gebracht met betrekking tot het continu kunnen halen van de emissiewaarde beneden de 3,5 mg/Nm3. Verweerder mocht daarom niet zonder nadere motivering op de aan de besluitvorming ten grondslag liggende rapporten afgaan.*"

Bovenstaande is relevant bij:

1. het verlenen van toestemming, artikel 6 lid 3 van de Habitatrichtlijn
2. het ten onrechte niet toepassen van artikel 6 lid 3 van de Habitatrichtlijn
3. het naleven van het verslechteringsverbod, artikel 6 lid 2 van de Habitatrichtlijn, en dus bij handhavingszaken.

Op 18 juni 2021 heeft de rechtbank Noord-Nederland uitspraak gedaan op het handhavingsverzoek uit 2018 van Milieudefensie.(ECLI:NL:RBNNE:2021:2483). Op grond van de Europese regelgeving is de rechtbank tot de conclusie gekomen dat het gebruik van bestrijdingsmiddelen en het aanbrengen van drainage vergunningplichtig is inzake de Wet natuurbescherming.

Drainage is eenvoudig te herkennen bij fysiek bezoek aan de locatie(s). Niet controleren zal strijd opleveren met de onderzoeksplicht. Bij niet controleren zal uitgegaan moeten worden van de worst-case situatie.

PFAS in bestrijdingsmiddelen
Het RIVM schrijft:
"*In totaal staan er 133 middelen in de Ctgb-toelatingendatabank met een werkzame stof die onder de OECD-definitie (2021) van PFAS valt (13 biociden en 120 gewasbeschermingsmiddelen).*"
Vindplaats: https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2022-0027.pdf
Zie ook: https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2024/02/16/beantwoording-vragen-inzake-pfas-in-bestrijdingsmiddelen

PFAS staat voor per- en polyfluoralkylstoffen. Het zijn stoffen die niet in de natuur voorkomen, maar door mensen zijn gemaakt. Er zijn veel verschillende PFAS. Of een gefluoreerde stof wel of niet als PFAS wordt geclassificeerd is sterk afhankelijk van de definitie van PFAS. In Nederland hanteert het RIVM de definitie van de OECD van 2021.

PFAS:

- verplaatsen zich over zeer grote afstanden (duizenden kilometers) door lucht en water
- zijn gevaarlijk voor mens dier en het milieu en dus ook voor Natura 2000

PFAS-pesticiden
In Nederland zijn 25 werkzame stoffen toegelaten in bestrijdingsmiddelen die vallen onder de OECD definitie van PFAS.
Zie:
https://www.oecd.org/en/publications/reconciling-terminology-of-the-universe-of-per-and-polyfluoroalkyl-substances_e458e796-en.html

Toename afzet van 83,2%
De laatste jaren neemt de afzet van PFAS-pesticiden sterk toe. Van 2020-2022 gaat het om een
toename van 83,2% (https://edepot.wur.nl/688333).

De stoffen kunnen uiteenvallen tot een zogenaamde metaboliet of afbraakproduct. Trifluorazijnzuur (TFA), een korte keten PFAS, is het belangrijkste afbraakproduct, van

pesticiden die onder de PFAS definitie vallen.

zie:
- https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-10-2025-001786_EN.html
- https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/39442319/
- https://edepot.wur.nl/688333

De verontreiniging met TFA neemt sterk toe de afgelopen jaren, zoals blijkt het het rapport van PAN Europe:
https://www.pan-europe.info/sites/pan-europe.info/files/public/resources/reports/Message%20from%20the%20bottle_TFA%20in%20wine%20_23042025.pdf.

TFA is een zeer mobiele stof die zich over grote afstanden verspreid en daarmee ook ons drinkwater bedreigt. Bron: https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/39442319/

De beschikbare data en literatuur die in de studie van CLM zijn onderzocht bevestigen de zorgen dat ongewenste verspreiding van PFASpesticiden naar grondwater en bodem plaatsvindt. Vanuit de 25 momenteel toegelaten PFAS-pesticiden blijken minstens 134 metabolieten gevormd te kunnen worden. Per pesticide worden meerdere metabolieten gevormd, die zelf ook PFAS-verbindingen kunnen zijn. Stapsgewijs breekt het molecuul verder af: er vormen zich vanuit de metabolieten ook weer nieuwe metabolieten. Het aantal metabolieten dat wordt gevormd verschilt per PFAS-pesticide en varieert tussen 0 en 13. Van de 134 metabolieten is 75% zelf ook nog een PFAS-verbinding. Bron: https://www.clm.nl/nieuws/gebruik-van-pfas-pesticiden-leidt-tot-zorgen-over-grondwater-en-bodem/

Op basis van een beperkt aantal dierexperimenten lijkt TFA bij een hoge dosering, ondanks de lage potentie (t.o.v. de PFOA-equivalenten), bij te dragen aan de gecombineerde (toxicologische) effecten van PFAS.

Bron: https://www.rivm.nl/sites/default/files/2023-03/DMG-2023-0011%20Bijlage%20Advies%2014434A02_Drinkwaterrichtwaarde%20TFA_07122022.pdf

PFAS in hulpstoffen
Bestrijdingsmiddelen kunnen naast werkzame stoffen en (formulerings)hulpstoffen ook beschermstoffen en synergisten bevatten. Vanwege hun eigenschappen worden stoffen uit de PFAS-groep ook als formuleringshulpstoffen in bestrijdingsmiddelen gebruikt.

Bron: https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0160412016300241?via%3Dihub

Ze hebben dan meestal de functie van anti-schuimmiddel.

PFAS verplaatsen zich over zeer grote afstanden (duizenden kilometers):
"*Because of non-degradability, the movement of their carriers leads to global drift of PFASs over long distances from the point of release. Calculated characteristic travel distances (CTD) of FTOHs and PFCAs* ***reach thousands of kilometres in air and water***."
PFAS zijn wereldwijd verspreid, en worden ook aangetroffen in afgelegen gebieden zoals de Noordpool, Antarctica en de Himalaya.
https://www.duurzaamnieuws.nl/zelfs-noordpool-ijs-en-ons-regenwater-zitten-vol-pfas/

Bron: p. 25 onder de kop '1.1.4.3. Long range transport potential (LRTP)' van het document:
ANNEX XV RESTRICTION REPORT PROPOSAL FOR A RESTRICTION SUBSTANCE NAME(S): Per- and polyfluoroalkyl substances (PFASs)
vindplaats:

https://echa.europa.eu/documents/10162/f605d4b5-7c17-7414-8823-b49b9fd43aea

Dat is weer onderdeel van een reeks documenten waar het RIVM naar verwijst als volgt:
https://www.rivm.nl/nieuws/details-bekend-voor-voorstel-europees-pfas-verbod

Milieu
PFAS zijn bio-accumulerend.Inmiddels is bekend dat zij een significant effect hebben op het milieu. Vrijwel alle PFAS zijn aangemerkt als Zeer Zorgwekende Stoffen (ZZS)

bron: https://www.rivm.nl/pfas/risicos-pfas-voor-gezondheid-en-milieuen
en
https://www.deltaexpertise.nl/images/1/14/PFAS_accumulation_in_indigenous_and_translocated_aquatic_organisms_from_Belgium%2C_with_translation_to_human_and_ecological_health_risk.pdf

Conclusie PFAS
Bovenstaande maakt dat niet alleen de werkzame stoffen beoordeeld moeten worden in procedures om mens dier en het milieu te beschermen, maar ook PFAS als hulpstof en de afbraakproducten. Bij Natura 2000-zaken is het noodzakelijk dat de passende beoordeling mede ziet op PFAS-pesticiden.

Verspreidingsafstand bestrijdingsmiddelen

Met betrekking tot de afstand die bestrijdingsmiddelen kunnen afleggen is het onderstaande relevant.
Op 12 okt 2025 heeft Meten=Weten een nieuw onderzoek gepubliceerd, 'Pesticidemetingen op de Marker Wadden:

Vindplaats:
https://div.metenweten.nl/misreader/imgcms/MW-files/2025-10-12-Pesticidemetingen-Marker-Wadden.pdf

Uit dit rapport blijkt dat vele stoffen zich over een afstand van in ieder geval meer dan 7 kilometer verspreiden:

"*Het dichtstbijzijnde bewoonde gebied ligt op tenminste 7 kilometer afstand. Stoffen die hier gevonden worden zijn onmogelijk te relateren aan de onmiddellijke nabijheid van woonwijken, industrie of landbouw, wat bewijs is dat deze stoffen zich tenminste 7 kilometer hebben verplaatst via de lucht, ver van de plek waar ze hun oorsprong hebben.*"

Alle teelten

Eerdere uitspraken over de noodzaak om in verband met bestrijdingsmiddelengebruik een passende beoordeling uit te voeren zagen op handhavingsverzoeken inzake lelieteelt. De uitspraken zijn ook relevant inzake andere teelten, omdat het uiteindelijk ging om de gevolgen van teelten met het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Zie bijvoorbeeld de brief van de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur aan de Tweede Kamer van 12 mei 2025.

Vindplaats:
https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2025/05/12/uitspraak-rvs-inzake-lelieteelt-nabij-n2000-202104808-1-r2
De minister schrijft:

"*De uitspraak zou gevolgen kunnen hebben voor soortgelijke (toekomstige) zaken (lelieteelt en ook teelt van andere gewassen) waarbij gebruik van*

gewasbeschermingsmiddelen nabij Natura 2000-gebieden aan de orde is."

Gedeputeerde Staten van Overijssel schrijven aan Provinciale Staten in hun brief van 20 mei 2025 relevante teksten:

"*De Raad van State stelt dat het voorzorgsbeginsel uit de Europese Habitatrichtlijn geldt voor gewasbeschermingsmiddelen. Als er onzekerheid is over de gevolgen voor een Natura 2000-gebied, maar er zijn aanwijzingen voor negatieve effecten, is nader onderzoek nodig.* **Totdat dit onderzoek is gedaan, moet men aannemen dat een natuurvergunning nodig is.** *De uitspraak gaat over lelieteelt,* **maar de vergunningplicht geldt voor alle projecten, ongeacht het gebruikte gewasbeschermingsmiddel of de teelt**. *De middelen die in de lelieteelt worden gebruikt, zijn ook voor andere teelten van toepassing.*"

"*Wij kennen geen juridisch houdbare onderzoeken voor afstandsnormen.*"

Vindplaats:
https://overijssel.notubiz.nl/document/15577997/1/brief_van_gs_PS25-000386

In het deel PFAS is al genoemd dat stoffen zich tot duizenden kilometers ver verplaatsen.

Conclusie A-G van het Hof van Justitie van de Europese Unie

Een recente conclusie van A-G Kokott in een lopende zaak bij het Hof van Justitie van de Europese Unie over de verlenging van de toelating van de werkzame stof cypermethrin (ECLI:EU:C:2025:422) begint (punt 1) met de constatering dat de werking van bestrijdingsmiddelen veronderstelt dat zij schadelijk zijn voor de te bestrijden organismen, maar dat zij óók schade kunnen toebrengen aan andere organismen, dat wil zeggen aan het milieu.

De conclusie eindigt (punt 235) met de vaststelling dat bij de (bestreden) verlenging van de toelating van cypermethrin de toxiciteit van deze stof onvoldoende zorgvuldig is onderzocht, en onvoldoende is gemotiveerd hoe onaanvaardbare schadelijke effecten aan niet-doelsoorten (in dit geval: geleedpotigen) kan worden voorkomen.

Weliswaar heeft deze zaak betrekking op één specifieke stof, maar deze conclusie rechtvaardigt de conclusie dat de beoordelingsprocedure op Europees niveau, net als die door het Ctgb, niet boven elke vorm van (wetenschappelijke) twijfel verheven is.

De EFSA

Recent heeft de European Food Safety Authority (EFSA) een rapport gepubliceerd dat zicht geeft over de afstand die stoffen in bestrijdingsmiddelen af kunnen leggen.

```
titel:        Findings of not authorised substances in food and feed
              certified as organic
datum:        24 jun 2025
kenmerk:      doi: 10.2903/sp.efsa.2025.EN-9524
vindplaats:
https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.2903/sp.efsa.2025.EN-9524
```

Enkele citaten:
"*Based on data from the literature, medium to long-range aerial transport of residues to plants (i.e. the transfer of residues at distances 1 to 1,000 km and more than 1,000 km, respectively) cannot be excluded for tebuconazole and pendimethalin. There are*

indications for medium-range aerial transport of residues for fosetyl-Al, glyphosate, cypermethrin, boscalid, folpet, azoxystrobin, fluopyram, acetamiprid, spirotetramat, cyprodinil, fludioxonil and difenoconazole so this cannot be excluded as an exposure route."

Let vooral op de afstand: vele kilometers.

"*Drift from conventional crops treated with fosetyl-Al, cypermethrin, boscalid, tebuconazole, folpet, azoxystrobin, fluopyram, lambda-cyhalothrin, acetamiprid, chlormequat, spirotetramat, cyprodinil, pyriproxyfen, fludioxonil, difenoconazole and deltamethrin in the vicinity of organic crops may be a potential source of residues in organic crops."*

Het Europees gerecht

Recent heeft het Gerecht van de Europese Unie bij uitspraken ECLI:EU:T:2025:1034 en ECLI:EU:T:2025:1040 vastgesteld dat de tijdelijke verlenging door de Europese Commissie van de goedkeuring van werkzame stoffen mag niet automatisch of systematisch worden toegepast.

In feite hebben nu alle soorten rechters geoordeeld dat inzake toelating en toepassing onrechtmatig gehandeld wordt.

Natura 2000-gebieden

Uit rechtspraak van het HvJEU blijkt dat als er onzekerheid bestaat er uitgegaan moet worden van de worst-case scenario's. Er moet dus vanuit gegaan worden van dat stoffen in de toegepaste middelen zich ver verplaatsen. Niet uitgesloten is dat een of meerdere van de PFAS-pesticiden toegepast woren. Aangetoond is dat PFAS zich verspreiden over afstanden van wel 1000 kilometer, daarmee moeten feitelijk alle Natura 2000-gebieden binnen die afstand worden meegenomen.

Daarbij wijzen wij nogmaals op het citaat van Overijssel

"*Wij kennen geen juridisch houdbare onderzoeken voor afstandsnormen.*"

Inzake af- en uitspoeling kan het Moorburg arrest nuttig zijn ECLI:EU:C:2017:301. Het laat zien dat de werking op afstand (water) 600 kilometer kan zijn, zie punt 6 van het arrest: "*en liggen tot ongeveer 600 km (km) van deze centrale verwijderd*".

Toelating middelen door het Ctgb

Uit de whitepaper van het Ctgb blijkt dat er niet getoetst wordt op cumulatieve effecten voor gezondheid, maar dit geldt ook voor effecten op natuur en milieu.

Ondanks het hoge beschermingsniveau kan de toelatingssystematiek geen absolute zekerheid bieden.
Bepaalde gezondheidseffecten kunnen nog niet volledig worden meegenomen bij de beoordeling. Het
gaat bijvoorbeeld om neurodegeneratieve aandoeningen (zoals de ziekte van Parkinson) en om
effecten van cumulatieve blootstelling (het “cocktaileffect”).

Daarnaast geeft het Ctgb duidelijk aan dat bij een toelating van een middel of werkzame stof niet getoetst wordt op verspreiding in Natura2000 en lokale overheden het bevoegd gezag zijn.

Ook uiten milieuorganisaties regelmatig hun zorgen over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen nabij Natura2000-gebieden. De Habitatrichtlijn verplicht tot het voorkomen van verslechtering van beschermde natuur. De toets daarop valt buiten het kader van de toelating. Ook hier is sprake van een probleem dat voortkomt uit de nabijheid van verschillende landgebruiksfuncties: in dit geval landbouw en natuur.

In discussies die voortkomen uit zorgen over gewasbeschermingsmiddelen wordt vaak gewezen naar de toelating: door sommigen gezien als ontoereikend, door anderen als bewijs van veiligheid. Maar de toelating is slechts één onderdeel van een breder systeem dat zorgt voor een gezonde leefomgeving.
De Rijksoverheid en lokale overheden hebben de bevoegdheid om maatregelen te nemen om het
gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te reguleren en daarbij rekening te houden met lokale
omstandigheden die in de toelatingsprocedure niet worden meegenomen.
(...)
Juist op lokaal niveau kunnen overheden keuzes maken over het in balans brengen van de belangen van gebruikers van middelen en die van omwonenden. Zulke keuzes vallen buiten de reikwijdte van de toelatingssystematiek.

Position paper Ctgb - van toelating naar afweging | College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden

Niet handhavend optreden

De LHSO is niet passend beoordeeld, de LHSO mag dus niet toegepast worden voor zover dat uitstel of afstel van handhaven tot gevolg heeft. Daarbij komt dat niet handhaven of het uitstellen van handhaven tot gevolg heeft dat artikel 6 lid 2 van de Habitatrichtlijn opgeschort wordt. Dat komt dan neer op het opschorten van Unierecht. Dat mag alleen gedaan worden door het HvJEU, zie ECLI:EU:C:2020:503, '*Nevele*' onder punt 84 en ECLI:EU:C:2019:622, '*Inter-Environnement Wallonie en Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen*', Grote Kamer, punt 178.

Wij wijzen u nogmaals op (herhaling handhavingsverzoek) ECLI:NL:RBNNE:2025:3969. Die zaak ziet op een handhavingsverzoek waar verzoekers verzochten om handhaving met als aanknopingspunt enkel de initiatiefnemers. De rechtbank komt tot de conclusie dat de aanvraag door het college in behandeling moet worden genomen.

Kennemerland-Zuid

In het advies van de ecologische autoriteit over de Natuurdoelanalyse staat op bladzijde 14
(https://pas.ecologischeautoriteit.nl/files/ea/5060/5060_advies_natuurdoelanalyse.pdf)

Het is onduidelijk of er in het gebied Kennemerland-Zuid sprake is van depositie van gebiedsvreemde stoffen uit zee, dan wel vanuit de agrarische omgeving ofwel industrie (Tata Steel), zoals PFAS,
gewasbeschermingsmiddelen/pesticiden en andere verontreinigende stoffen. Hierdoor is eveneens geen beeld wat de invloed van deze stoffen is op de lokale duinbodems en organismen in de voedselketen. In de NDA wordt onvoldoende op deze aspecten ingegaan om als basis te dienen voor de volgende stappen (beoordeling van genomen en te nemen maatregelen). Een aanwijzing voor de depositie van gewasbeschermingsmiddelen zijn berichten In de media36 dat deze stoffen zijn gevonden in het Eerste Water van het Zwanenwater.

Het rapport dat MOB heeft gemaakt op basis van onderzoek met gegevens van waterkwaliteitsmetingen in het Zwanenwater van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwariter, over het voorkomen van bestrijdingsmiddelen komt eind mei naar buiten en kan desgewenst worden toegezonden.

Verzoek

Namens verzoekers verzoek ik om al dan niet preventief de inbreuk op de Habitatrichtlijn te beëindigen en/of te voorkomen en:

1. Vast te stellen dat voor de in dit verzoek bedoelde projecten geen natuurvergunning is verleend en significante gevolgen voor de betrokken Natura 2000-gebieden niet zijn uitgesloten.
2. In verband daarmee handhavend op te treden, onder meer door het opleggen van lasten onder dwangsom of bestuursdwang, teneinde de (dreigende) overtreding van artikel 6, tweede en derde lid, Habitatrichtlijn te beëindigen en verdere inbreuken te voorkomen.
3. Alle noodzakelijke maatregelen te treffen om te voorkomen dat toekomstige teelten op deze percelen niet worden toegestaan zolang niet met de vereiste zekerheid kan worden uitgesloten dat significante gevolgen optreden, desnoods middels de hertelsanctie van artikel 5.7 Awb.
4. De op dit handhavingsverzoek te nemen besluiten binnen de daarvoor geldende termijn aan verzoekers toe te zenden.
5. verzoekers te informeren over de genomen of voorgenomen stappen naar aanleiding van dit verzoek.

Ik verzoek u zo veel mogelijk digitaal te communiceren. Graag overleg over de termijn(en).

Tenslotte

„*Ons gedrag tussen 2020 en 2030 [...] zal beslissend zijn voor de toekomst van de mens op aarde. De toekomst ligt niet vast. Zij ligt in onze handen.*" Citaat uit de conclusie van advocaat-generaal van het Hof van Justitie van de Europese Unie, T. Capeta van 20 april 2023, C-116/22, punt 1, ECLI:EU:C:2023:317.

Hoogachtend,

[redacted]

Bijlagen email:

- stukken Stichting Mobilisation for the Environment
- stukken Stichting Natuurbeschermingswacht

Bijlage brief:

- geen

Bijlage Percelen

Vogelaardreef
NWK04-A-3254 NWK04-A-1851 NWK04-A-1921 NWK04-A-1922 NWK04-A-3965 NWK04-A-3963 NWK04-A-3333 NWK04-A-4136 NWK04-A-1998 NWK04-A-2113 NWK04-A-4135 NWK04-A-3685 NWK04-A-312 NWK04-A-3669 NWK04-A-3874 NWK04-A-3670 NWK04-A-3671 NWK04-A-3946 NWK04-A-3115 NWK04-A-3672 NWK04-A-3673 NWK04-A-3943 NWK04-A-3303 NWK04-A-3302 NWK04-A-3939 NWK04-A-3678 NWK04-A-3681 NWK04-A-3683 NWK04-A-3557 NWK04-A-3556 NWK04-A-3777 NWK04-A-3105 NWK04-A-3106 NWK04-A-3225 NWK04-A-3776 NWK04-A-4107 NWK04-A-3665 NWK04-A-3106 NWK04-A-2947 NWK04-A-3775

Hoogduinweg-Zilkerduinweg-ZuiderLeidseVaart
NWK04-A-3087 NWK04-A-3650 NWK04-A-3715 NWK04-A-3653 NWK04-A-3715 NWK04-A-3006 NWK04-A-2580 NWK04-A-3766 NWK04-A-2673 NWK04-A-3625 NWK04-A-2840 NWK04-A-221 NWK04-A-3554 NWK04-A-3514 NWK04-A-3519 NWK04-A-3084 NWK04-A-3387 NWK04-A-3572 NWK04-A-3208 NWK04-A-3362 NWK04-A-3905 NWK04-A-3404 NWK04-A-4204 NWK04-A-3959

Vogelaardreef-De Boender
NWK02-O-596 NWK02-O-217 NWK02-O-12 NWK02-O-176 NWK02-O-370 NWK02-O-229 NWK02-O-138 NWK02-O-17 NWK02-O-618 NWK02-O-139 NWK02-O-46 NWK02-O-162 NWK02-O-122 NWK02-O-123 NWK02-O-42 NWK02-O-41 NWK02-O-39 NWK02-O-297 NWK02-O-225 NWK02-O-34 NWK02-O-35 NWK02-O-33 NWK02-O-299

De Boener - Duinschooten
NWK02-O-141 NWK02-O-142 NWK02-O-586 NWK02-O-587 NWK02-O-80 NWK02-O-276 NWK02-O-78 NWK02-O-284 NWK02-O-293 NWK02-O-372 NWK02-O-436

Wilgendam- Langevelderlaan-Duinschooten
NWK02-O-164 NWK02-O-61 NWK02-O-540 NWK02-O-572 NWK02-O-165 NWK02-O-180 NWK02-O-179 NWK02-O-181 NWK02-O-124 NWK02-O-187 NWK02-O-255 NWK02-O-254 NWK02-O-165 NWK02-O-282 NWK02-O-146 NWK02-O-102 NWK02-O-245 NWK02-O-174

Ruigenhoekerweg-Oosterduinen
NWK04-E-5861 NWK04-E-6155 NWK04-E-3668 NWK04-E-6812 NWK04-E-6157 NWK04-E-1733 NWK04-E-6077 NWK04-E-3919 NWK04-E-3918 NWK04-E-5906 NWK04-E-5907 NWK04-E-6159

Duinschooten-Oosterduinen
NWK04-E-6041 NWK04-E-4476 NWK04-E-3905 NWK04-E-6043 NWK04-E-3903 NWK04-E-4876 NWK04-E-6915 NWK04-E-6383

Boekhorsterweg-Oosterduinen
NWK04-E-3722 NWK04-E-6002 NWK04-E-4945 NWK04-E-6236 NWK04-E-3724 NWK04-E-3707 NWK04-E-5211 NWK04-E-3709 NWK04-E-3706 NWK04-E-4874

Langevelderweg
NWK04-E-4890 NWK04-E-6057 NWK04-E-6056 NWK04-E-6338 NWK04-E-8499 NWK04-E-8500 NWK04-E-147 NWK04-E-148 NWK04-E-8498 NWK04-E-6339

Randweg-Kraaierslaan
NWK02-C-771 NWK02-C-344 NWK02-C-271 NWK02-C-745 NWK02-C-743 NWK02-C-543 NWK02-C-722

Steengrachtkanaal-Arnoudkanaal

NWK04-B-4271 NWK04-B-4270 NWK04-B-2073 NWK04-B-1960 NWK04-B-1959 NWK04-B-1033 NWK04-B-1035 NWK04-B-1037 NWK04-B-1985 NWK04-B-1984 NWK04-B-2075 NWK04-B-2972 NWK04-B-4270 NWK04-B-2073 NWK04-B-1960 NWK04-B-1959 NWK04-B-3810 NWK04-B-3719 NWK04-B-2075 NWK04-B-2972 NWK04-B-2971 NWK04-B-1286 NWK04-B-1287 NWK04-B-1288 NWK04-B-2949 NWK04-B-2950 NWK04-B-3015 NWK04-B-5236 NWK04-B-1398 NWK04-B-2730 NWK04-B-2731 NWK04-B-2732 NWK04-B-1230 NWK04-B-1509 NWK04-B-1510 NWK04-B-1232 NWK04-B-1233 NWK04-B-2798 NWK04-B-3644 NWK04-B-2022 NWK04-B-4248 NWK04-B-5359 NWK04-B-2619 NWK04-B-3842 NWK04-B-3625 NWK04-B-2741 NWK04-B-2742 NWK04-B-344 NWK04-B-345 NWK04-B-346 NWK04-B-1201 NWK04-B-1200

Overig
VHT00-B-8559 VHT00-B-4218 VHT00-B-7923 LSE00-B-3098 LSE00-B-3214 LSE00-B-2749 LSE00-B-3232 LSE00-B-3158 LSE00-B-3053 LSE00-B-2770 LSE00-B-2772 LSE00-B-2771 LSE00-E-1588 LSE00-E-1589 LSE00-E-3768 LSE00-E-3769 LSE00-E-2026 NVN00-E-1200